

УДК 342.9

DOI: 10.31733/2078-3566-2022-2-221-226



**Каміль
ПРИМАКОВ**[©]
кандидат
юридичних наук



Дмитро ЗАДАЛЯ
кандидат
юридичних наук

(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

ПРИНЦИП ДОСТУПУ ДО ПРАВОСУДДЯ ТА ПРОБЛЕМИ ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ В УМОВАХ КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ

Досліджено принцип доступу до правосуддя та проблеми його реалізації в адміністративному судочинстві в умовах карантинних обмежень, спричинених COVID-19. Визначено, що реалізація принципу доступу до правосуддя має фундаментальне значення не тільки для забезпечення стабільності, уніфікованості, вони здійснюють також міжгалузевий ефект на систему правового захисту людини і громадянина загалом. Проаналізовано поняття та сутність доступу до правосуддя, проаналізовано особливості доступу до адміністративного суду. Виокремлено деякі проблеми забезпечення адміністративними судами доступності до правосуддя під час розв'язання публічно-правових спорів.

Ключові слова: судочинство, суд, доступ до правосуддя, адміністративне судочинство, COVID-19.

Постановка проблеми. Розвиток соціально-економічних та суспільно-політичних відносин, наукової думки, права, державних інститутів сприяв виробленню у суспільстві стійкого переконання, що побудова демократичної і правової держави неможлива без забезпечення ефективних механізмів реалізації, охорони та захисту прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб відповідно до принципу верховенства права.

До того ж, рівень демократії у суспільстві визначається місцем суду в системі органів державної влади, його спроможністю об'єктивно й неупереджено прийняти судові рішення виключно на основі норм права та відновити порушені права і свободи людини. У процесі реалізації прав, свобод і законних інтересів, виконання своїх обов'язків жоден суб'єкт права не може уникнути ризику їх обмеження чи порушення органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами, і, як наслідок, необхідності їх поновлення, охорони та захисту шляхом звернення до компетентного, незалежного і безстороннього суду, створеного на підставі закону. Але в умовах карантинних обмежень, спричинених COVID-19, можливість такого звернення є дещо ускладненою та зумовлює необхідність побудови такої системи доступу до правосуддя, яка забезпечила б його ефективність у сучасних умовах політико-правового та економічного розвитку суспільства та держави.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Питання доступності до правосуддя було предметом дослідження таких науковців, як Д. Віткаускас, І. Верба, М. Гурвич, В. Гусев, Е. Диков, О. Іванов, В. Кампо, О. Лемак,

© К. Примаков, 2022
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-2349-8599>
k_zpd@dduvs.in.ua

© Д. Задаля, 2022
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-3617-0979>
kafedra_zpd@ukr.net

І. Марочкін, О. Овчаренко, П. Рабінович, Н. Сакара, В. Семенов, Н. Сібільова, В. Стефанюк, О. Ткачук, С. Шевчук та ін. Проблемаам електронного судочинства у вітчизняній юридичній науці на рівні наукових публікацій приділяють увагу М. Кравчик, Н. Кушакова-Костицька, А. Коршун, І. Камінська, Н. Логінова, І. Каланча, Л. Сердюк, М. Бондаренко, С. Пограничний, В. Білоус, О. Фонова, А. Паскар, І. Ізарова, О. Головченко, Р. Кирилюк, І. Боголюбський, О. Присяжнюк та ін.

Метою статті є дослідження права на доступ до правосуддя та проблемних питань його реалізації в адміністративному судочинстві в умовах карантинних обмежень, спричинених COVID-19.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до ч. 3 ст. 7 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [1] судова система забезпечує доступність правосуддя для кожної особи відповідно до Конституції України та в порядку, встановленому законами України. Ця норма спрямована на реалізацію в Україні загально визнаних міжнародних норм, оскільки відповідає положенням Міжнародного пакту про громадянські та політичні права (п. «а» ч. 3 ст. 2) [2] та Європейської конвенції про захист прав людини (ст. 6) [3], відповідно до яких держава зобов'язана надати кожній особі, яка звернулась до судової системи, «ефективний засіб юридичного захисту».

На думку Л. Савранчука, доступність передбачає наявність двох аспектів. По-перше, модель судового адміністративного процесу в аспекті її пізнання повинна бути зрозумілою та доступною. По-друге, це забезпечення можливості реальних дій у межах судового адміністративного процесу (відкритість діяльності судових органів) [4, с. 151]. І. Марочкін визначає доступ до правосуддя як нормативно закріплену та реально забезпечену можливість безперешкодного звернення до суду за захистом своїх прав [5, с. 32]. Досліджувана категорія разом із такими елементами, як остаточність судового рішення та своєчасність виконання остаточних рішень, є невід'ємними складниками права на суд, яке, у свою чергу, посідає одне з основних місць у системі фундаментальних цінностей будь-якого демократичного суспільства.

У свою чергу І. Назаров, аналізуючи принципи побудови судової системи, слушно вказує на те, що принцип доступності правосуддя має у своєму змісті як процесуальні, так і судоустрійні складові. Вчений підкреслює, що серед факторів, які забезпечують доступ громадян до правосуддя, варто виділяти не тільки порядок розгляду й перегляду спорів у суді, виконання судових рішень, але й устрій судової системи [6, с. 116]. Ці положення отримали подальшого розвитку у дослідженні І. Колеснікової, яка зазначає про те, що з того, наскільки оптимально, відповідно до завдань правосуддя, улаштована судова система і визначена компетенція судів цієї системи, наскільки ефективні процедури розгляду справ у всіх судових інстанціях і виконання судових рішень, можна робити висновки про реальність або декларативність права на судовий захист [7, с. 114]. На думку В. Малихіної, доступність до правосуддя – це загальне поняття, яке вживається при реалізації та застосуванні правових норм в правовій системі. Доступність він отожднює із справедливістю [8, с. 159]. Отже, доступ до правосуддя – це гарантована законодавством можливість звернення до адміністративного суду з метою винесення справедливого, неупередженого та об'єктивного рішення у спірних публічно-правових відносинах.

Принцип доступу до правосуддя є специфічним, оскільки наповнений значною кількістю організаційних компонентів. У зв'язку з цим принцип доступності відносять до самостійних процесуальних засад. Змістом цього принципу його зміст у забезпеченій можливості для зацікавлених осіб безперешкодно звернутися до суду за захистом своїх прав і отримати судовий захист [9; 10]. З одного боку, досить обґрунтованим є твердження про те, що доступність адміністративно-юрисдикційного захисту є самостійним процесуальним принципом адміністративного процесу у вузькому та широкому підходах до його розуміння.

І. Марочкін серед основних елементів доступності правосуддя виділяє матеріальні та організаційно-правові [5, с. 33]. Під матеріальними вчений пропонує розуміти розумність судових витрат, часткове чи повне звільнення від їх сплати; фінансування судової діяльності, що забезпечує можливість незалежного правосуддя; надання кваліфікованої юридичної допомоги на пільгових умовах вразливим верствам населення. Організаційно-правові елементи науковець внутрішньо розділяє наступним чином: а) судоустрій – територіальне наближення судів до населення; створення умов, що сприятимуть зайняттю суддівських посад висококваліфікованими спеціалістами;

належне матеріальне забезпечення судів; раціональна організація роботи апарату суду тощо; б) судочинний – порядок порушення справ у суді; порядок розгляду справ, що забезпечує безперешкодну можливість використовувати процесуальні права; розумні строки судового розгляду; можливість оскарження судових рішень та їх реальне виконання тощо.

У межах дослідження варто зазначити, що принцип доступності не є абсолютним, тобто має певну межу допустимого обмеження. З огляду на практику ЄСПЛ, критерії обмеження є допустимими з урахуванням таких положень: обмеження не чинять втручання в практичну можливість оскаржити будь-які дії та рішення у сфері публічного права; обмеження не можуть обмежувати чи зменшувати право доступу до суду таким чином або до такої міри, що порушується сама сутність права; обмеження повинні переслідувати «законну мету»; обмеження недопустиме, якщо в механізмі доступності не забезпечується пропорційне співвідношення між використаними засобами та переслідуваною метою такого обмеження; обмеження не можуть позбавляти особу права використання засобів правового захисту, які мали б бути ефективними, оскільки така умова суперечить ст. 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, у якій задекларовано гарантію ефективного способу юридичного захисту; обмеження доступу не відповідає пункту 1 ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, якщо воно не переслідує легітимну ціль.

Відповідно до практики Європейського суду з прав людини, у міжнародному співтоваристві визначають чотири основні проблемні сфери, яких стосується право на доступ до правосуддя: відсутність або нестача правоздатності з боку заявника для отримання судового рішення (*Ganci v. Italy*); процесуальні перешкоди доступу, такі як обмеження строків (*Hadjianastassiou v. Greece*) і судові витрати (*Kreuz v. Poland*); практичні перешкоди доступу, такі як недостатність правової допомоги (*Airey v. Ireland*) [11, с. 20]. До проблем реалізації принципу доступу до правосуддя вчені також відносять інші проблемні питання. Так, А. Руденко виділяє такий фактор, що негативно впливає на його доступність, – те, що з кожним роком надходження справ у суди збільшується, зростає їхня складність. Причому це відбувається на тлі масової свідомості, в якій переважають негативні оцінки можливості судового захисту, а саме звернення до суду не схвалюється. У такій ситуації зміцнення авторитету суду, підвищення ефективності його роботи може спричинити лише ще більше навантаження на суди [12, с. 145]. Ще однією причиною суттєвого зниження доступності захисту прав у суду є надмірне навантаження органів судової влади [13, с. 107]. Дослідження поняття, особливостей і проблем доступності до правосуддя містить багато аспектів, з якими сьогодні зіткнулися адміністративні суди на практиці, що полягає у відкритті проваджень в адміністративних справах і розв'язанні відповідних спорів.

Сьогодні доступ до правосуддя ускладнений також карантинними обмеженнями, спричиненими COVID-19. Загалом, пандемія стала першочерговим приводом для пошуку ефективних рішень у всіх сферах суспільного життя, особливо тих, які пов'язані із охороною та захистом прав і свобод людини і громадянина. Так, перехід правосуддя у дистанційний режим роботи є прикладом глобального виклику в умовах демократії [14].

У результаті запроваджень карантинних обмежень згідно з Постановою Кабінету Міністрів України «Про запобігання поширенню на території України коронавірусу COVID-19» Вища рада правосуддя рекомендувала судам неухильно дотримуватися рішень Уряду щодо карантину, а також надала рекомендації, серед яких проведення судових засідань в режимі реального часу через Інтернет. Також Вища рада правосуддя ініціювала звернення до Державної судової адміністрації України, яка має невідкладно надати на затвердження ВРП положення про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему (ЄСІТС) в частині забезпечення участі осіб у судових засіданнях дистанційно [15]. Дистанційне правосуддя – навіть у мінімальних рамках його запровадження – вимагає як технічної, так і нормативної регламентації та забезпечення, однак у сучасних політико-правових та економічних умовах розвитку суспільства і держави, а також у зв'язку з тим, що проблема є досить новою для нашої держави, реалізація електронного правосуддя ускладнена.

Проте певні нормативно- та організаційно-правові заходи вже запроваджено. Так, в аспекті дистанційного правосуддя у Законі України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та

економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)» було визначено для учасників цивільних, господарських та адміністративних справ право брати участь у судовому розгляді в режимі відеоконференції з використанням власних технічних засобів, перебуваючи за межами приміщення суду; підтвердження особи учасника здійснюється за допомогою електронного цифрового підпису, за його відсутності – у порядку, визначеному законом «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» або Державною судовою адміністрацією [16].

Тобто нова для національної правової системи дистанційна форма судового розгляду справи має певні переваги, які полягають у забезпеченні доступу до правосуддя, а також захисту населення від тих чи інших надзвичайних ситуацій, прискорення процесу судової діджиталізації [17]. Так, протягом карантину суди у своїй роботі застосовували Zoom, Skype, Google Meet тощо. Однак, дистанційна форма характеризується також певними недоліками, які полягають у наступному: в умовах такої роботи, коли Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система працює частково, судді можуть по-різному тлумачити зміни до законодавства, а також застосовувати, які стосуються процесуальних строків у період карантинних обмежень, або через технічні чинники не проводити судові засідання у режимі відеоконференції. До того ж, особливої уваги потребують питання захисту персональних даних, встановлення та підтвердження осіб-учасників, технічні можливості подання процесуальних документів тощо.

С. Обрусна, І. Іванова та В. Чубань до проблемних питань подальшого впровадження електронного суду відносять також наступні: відсутність налагодженої взаємодії та дублювання функцій між органами, що забезпечують роботу електронного суду, недосконале програмне забезпечення, технічні й матеріальні можливості судів, корупційні скандали, недостатній досвід впровадження електронного суду на рівні судових адміністрацій, суддів, учасників процесу, необізнаність учасників процесу щодо переваг і можливостей електронного судочинства [18, с. 197]. Тобто, ефективне адміністративно-правове забезпечення електронного суду в Україні в умовах карантинних обмежень передбачає комплекс дій, пов'язаних із удосконаленням законодавства; технічно-інформаційним забезпеченням судів; розробленням заходів і систем забезпечення захисту інформації; вжиття заходів попередження кіберзлочинності в цій сфері; проведення навчальних семінарів серед працівників апарату суду й інших користувачів системи; широку просвітницьку роботу серед населення, систематичний моніторинг ефективності роботи системи та її постійну модернізацію тощо.

Висновки. Отже, доступ до правосуддя є одним із фундаментальних у системі прав та свобод людини і громадянина, який полягає у можливості звернення до адміністративного суду з метою винесення справедливого, неупередженого та об'єктивного рішення у спірних публічно-правових відносинах. Принцип доступу до правосуддя ускладнений низкою нормативно- та організаційно-правових проблем, пов'язаних із надмірним навантаженням на суди та практичними перешкодами доступу, наприклад, недостатність правової допомоги тощо. Однак найбільш актуальною проблемою сьогодні є забезпечення доступу до правосуддя в умовах карантинних обмежень, оскільки актуалізується питання щодо реалізації зазначеного принципу в умовах дистанційної роботи судів.

Загалом, правосуддя у період пандемії трансформувалося, а карантинні обмеження на систему правосуддя мали позитивний вплив, який полягає у тому, що нові карантинні умови життя дали новий поштовх для подальшого розвитку та швидшого запровадження ЄСІТС, комунікація між учасниками процесу та судами стала більш простою та доступною. Але розвиток зазначених елементів характеризується також певними ризиками, пов'язаними із захистом персональних даних, встановленням та підтвердженням осіб-учасників, технічними можливостями подання процесуальних документів тощо. Вирішення зазначених проблем матиме надзвичайно потужний вплив на розвиток суспільства та держави, а також на рівень довіри громадянського суспільства до правосуддя в Україні.

Список використаних джерел

1. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.
2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р. URL :

http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043.

3. Про ратифікацію Конвенції про захист прав і основних свобод людини 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції № 475/97-ВР. *Офіційний вісник України*. 1998. № 13. Ст. 270.
4. Савранчук Л. Л. Проблеми забезпечення доступності правосуддя в адміністративному судочинстві. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2019. № 1. С. 150-153.
5. Марочкін І. Є. Доступність правосуддя та гарантії його реалізації. *Судова реформа в Україні: проблеми і перспективи*. Київ ; Харків : Юрінком Інтер, 2002. С. 31–34.
6. Назаров І. В. Принципи побудови судової системи: монограф. Харків : ФІШ, 2009. 144 с.
7. Колеснікова І. С. Доступність правосуддя в адміністративних судах як правова категорія: визначення сутності. *Право і Безпека*. 2011. № 4. С. 112-116.
8. Малихіна В. В. Проблеми доступності правосуддя в адміністративному судочинстві у період реформування судової системи України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2016. № 4. С. 157-162.
9. Наливайко Л. Р., Верба І. О. Міжнародні стандарти забезпечення права на доступ до правосуддя. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2018. Спец. вип. № 3 «Права людини: методологічний, гносеологічний та онтологічний аспекти». С. 13-17.
10. Наливайко Л. Р., Грицай І. О., Дніпров О. С. Неурядові правозахисні організації України: навч. посібник: Київ : Хай-Тек Прес, 2014. 432 с.
11. Матат Ю. Право на доступ до СЗДУ: європейська традиція та проблеми забезпечення в Україні. *National law journal: theory and practice*. 2017. № 6. Ч. 2. С. 19-23.
12. Руденко А. В. Адміністративне судочинство: становлення та здійснення : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2006. 209 с.
13. Наливайко Л. Р., Чепік-Трегубенко О. С. Транспарентність публічної влади: вітчизняний і зарубіжний досвід. *Право України*. 2015. № 6. С. 148-156.
14. Особливості функціонування судів в умовах пандемії COVID-19: базовий посібник. URL : <https://www.osce.org/files/f/documents/9/0/483854.pdf>.
15. Матат А. Дистанційне правосуддя – виклик для сучасної демократії. URL : <https://cedem.org.ua/analytics/dystantsijne-pravosuddia/>.
16. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19) : Закон України від 30.03.2020. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 18. Ст.123.
17. Коршун А. О. Принцип гласності і відкритості діяльності органів судової влади: моногр. Київ : Хай-Тек Прес, 2022. 192 с.
18. Обрусна С. Ю., Іванова І. В., Чубань В. С. Проблеми адміністративно-правового забезпечення електронного суду в Україні в умовах пандемії COVID-19. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 4. С. 196-199.

Надійшла до редакції 01.06.2022

References

1. Pro sudoustruy i status suddiv [On the judicial system and the status of judges] : Zakon Ukrainy vid 02.06.2016. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>. [in Ukr.].
2. Mizhnarodnyy pakt pro hromadyans'ki i politychni prava vid 16 hrudnya 1966 r. [International Covenant on Civil and Political Rights of December 16, 1966]. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043. [in Ukr.].
3. Pro ratyfikatsiyu Konventsiyi pro zakhyst prav i osnovnykh svobod lyudyny 1950 roku, Pershoho protokolu ta protokoliv № 2, 4, 7 ta 11 do Konventsiyi № 475/97-VR [On the ratification of the Convention on the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms of 1950, the First Protocol and Protocols No. 2, 4, 7 and 11 to Convention No. 475/97-VR]. *Ofitsiyyny visnyk Ukrainy*. 1998. № 13, art. 270. [in Ukr.].
4. Savranchuk, L. L. (2019) Problemy zabezpechennya dostupnosti pravosuddya v administratyvnomu sudochynstvi [Problems of ensuring access to justice in administrative proceedings]. *Aktual'ni problemy vitchyznyanoi yurysprudentsiyi*. № 1, pp. 150-153. [in Ukr.].
5. Marochkin, I. Ye. (2002) Dostupnist' pravosuddya ta harantiyi yoho realizatsiyi [Availability of justice and guarantees of its implementation]. *Sudova reforma v Ukraini: problemy i perspektivy*. Kyiv ; Kharkiv : Yurinkom Inter, pp. 31–34. [in Ukr.].
6. Nazarov, I. V. (2009) Pryntsy py pobudovy sudovoyi systemy [Principles of building the judicial system] : monohraf. Kharkiv : FISH, 144 p. [in Ukr.].
7. Kolesnikova, I. S. (2011) Dostupnist' pravosuddya v administratyvnykh sudakh yak pravova katehoriya: vyznachennya sutnosti [Access to justice in administrative courts as a legal category: defining the essenc]. *Pravo i Bezpeka*. № 4, pp. 112-116. [in Ukr.].
8. Malykhina, V. V. (2016) Problemy dostupnosti pravosuddya v administratyvnomu

sudochynstvi u period reformuvannya sudovoyi systemy Ukrainy [Problems of access to justice in administrative proceedings during the reformation of the judicial system of Ukraine]. *Naukovyy visnyk Dnipropetrovs'koho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav.* № 4, pp. 157-162. [in Ukr.].

9. Nalyvayko, L. R., Verba, I. O. (2018) Mizhnarodni standarty zabezpechennya prava na dostup do pravosuddya [International standards for ensuring the right to access to justice]. *Naukovyy visnyk Dnipropetrovs'koho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav.* Spets. vyp. № 3 «Prava lyudyny: metodolohichnyy, hnoseolohichnyy ta ontolohichnyy aspekty», pp. 13-17. [in Ukr.].

10. Nalyvayko, L. R., Hrytsay, I. O., Dniprov, O. S. (2014) Neuryadovi pravozakhysni orhanizatsiyi Ukrainy [Non-governmental human rights organizations of Ukraine] : navch. posibnyk: Kyiv : Khay-Tek Pres, 432 p. [in Ukr.].

11. Matat, Yu. (2017) Pravo na dostup do SZDU: yevropeys'ka tradytsiya ta problemy zabezpechennya v Ukraini [The right to access to the general public administration sector: European tradition and problems of provision in Ukraine]. *National law journal: theory and practice.* № 6. Part 2, pp. 19-23. [in Ukr.].

12. Rudenko, A. V. (2006) Administratyvne sudochynstvo: stanovlennya ta zdiysnennya [Administrative justice: formation and implementation] : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.07 / Nats. yuryd. akad. Ukrainy im. Yaroslava Mudroho. Kharkiv, 209 p. [in Ukr.].

13. Nalyvayko, L. R., Chepik-Trehubenko, O. S. (2015) Transparentnist' publichnoyi vlady: vitchyznyany i zarubizhnyy dosvid [Transparency of public authority: domestic and foreign experience]. *Pravo Ukrainy.* № 6, pp. 148-156. [in Ukr.].

14. Osoblyvosti funktsionuvannya sudiv v umovakh pandemiyi COVID-19 [Peculiarities of the functioning of courts in the conditions of the COVID-19 pandemic] : bazovyy posibnyk. URL : <https://www.osce.org/files/f/documents/9/0/483854.pdf>. [in Ukr.].

15. Matat, A. Dystantsiyne pravosuddya – vyklyk dlya suchasnoyi demokratsiyi [Distance justice – a challenge for modern democracy]. URL : <https://cedem.org.ua/analytics/dystantsijne-pravosuddia/>. [in Ukr.].

16. Pro vnesennya zmin do deyakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy, spryamovanykh na zabezpechennya dodatkovykh sotsial'nykh ta ekonomichnykh harantiy u zv'yazku z poshyrennyam koronavirusnoyi khvoroby (COVID-19) [On amendments to some legislative acts of Ukraine aimed at providing additional social and economic guarantees in connection with the spread of the coronavirus disease (COVID-19)] : Zakon Ukrainy vid 30.03.2020. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy.* 2020. № 18, art.123. [in Ukr.].

17. Korshun, A. O. (2022) Pryntsyp hlasnosti i vidkrytosti diyal'nosti orhaniv sudovoyi vlady [The principle of transparency and openness of the activities of judicial authorities]: monohr. Kyiv : Khay-Tek Pres, 192 p. [in Ukr.].

18. Obrusna, S. Yu., Ivanova, I. V., Chuban', V. S. (2020) Problemy administratyvno-pravovoho zabezpechennya elektronnoho sudu v Ukraini v umovakh pandemiyi COVID-19 [The principle of transparency and openness of the activities of judicial authorities]. *Yurydychnyy naukovyy elektronnyy zhurnal.* № 4, pp. 196-199. [in Ukr.].

ABSTRACT

Kamil Prymakov, Dmytro Zadalia. Principle of access to justice and problems of its implementation in administrative judiciary in conditions of quarantine restrictions. The article examines the principle of access to justice and the problems of its implementation in administrative proceedings in the conditions of quarantine restrictions caused by COVID-19. It is determined that the implementation of the principle of access to justice is fundamental not only to ensure stability, unification, they also have a cross-sectoral effect on the system of legal protection of man and citizen in general. The concept and essence of access to justice are analyzed, the peculiarities of access to administrative court are analyzed. There are some problems with the provision of administrative courts with access to justice in resolving public law disputes. It is noted that the COVID-19 coronavirus pandemic has challenged the legal community and the judiciary to improve e-justice, as it is important to understand how to exercise the right of every citizen to access justice in quarantine. Some aspects of administrative and legal support of e-court in Ukraine in the context of the COVID-19 pandemic are considered, problematic issues of its implementation and further promising areas of operation in the future are identified. His own vision of solving and eliminating the problems of access to justice in administrative proceedings is proposed. It is concluded that access to justice in the conditions of quarantine restrictions requires the implementation of a set of actions to improve the legislation; technical and information support of courts; development of measures and systems to ensure information protection; legal regulation of liability of persons for violations in this area; taking measures to prevent cybercrime in this area; conducting training seminars among court staff and other users of the system; extensive educational work among the population, systematic monitoring of the effectiveness of the system and its constant modernization, etc.

Keywords: justice, court, access to justice, administrative justice, COVID-19.